

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 k
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Podražena kava in petrolej.

Mnogo se zdaj zabavlja čez vlado in večino državnega zbora, da se je naložila povišana carina na kavo in petrolej. Največ zabavljanja te vrste prihaja od nemškoliberalne stranke, katera vsako priložnost porabi, kjer zamore zoper to vlado ščuvati. In ker nihče rad davka ne plača, ker vsak vse stvari raje po ceni kupi ko za drag denar, zato se ni čuditi, ako se sim ter tje tudi kak domorodec najde, ki v tem vprašanju pritrjuje levici in se huduje nad večino, da je privolila v podražene kave in petroleja.

Toraj se mora stvar nekoliko razjasniti. Znano je, da imamo v našem državnem proračunu vedno več stroškov, ko dohodkov. Tu potem ne ostane drugega, ko nove dolgove delati, ali pa dohodke, t. j. davke povišati. Najbolje bi se ve da bilo, ko bi se stroški znižali, na primer, ko bi se od državnega dolga manjše obresti plačevale, ali pa da bi se skrhilo število drago plačanih uradnikov in penzionistov. Liberalna stranka pa za časa svoje vlade nikoli ni mislila na znižanje stroškov, ampak je še denar po nepotrebnem proč metala. Ker ga je potem v kasah zmanjkalo, delali so dolgove na dolgove in judom je bilo treba vedno več obresti plačevati. Ko bi tudi sedajna vlada tako delala, zakopali bi se mi v dolgove, da postanemo za veke sužnji judovskega kapitala.

Ko je sedajna vlada nastopila, ni hotela in ni smela kar brez uzroka in protipostavno uradnikov iztrebiti, plačevanje obresti ustaviti, vojakov domu spustiti itd. Ta vlada hoče na bolje priti polagoma in popolnem postavno; stroške hoče znižati, zato se je sestavila komisija za štedenje. Do tje pa, ko ta komisija

svoje podlage izdela, je vendar treba vse plačevati, za kar je država zavezana. In ker denarjev primanjkuje, ostaneta le dva pota: ali nov dolg narediti pri Rothschildu in mu plačati velike obresti, ali pa davke toliko povišati, da ni treba dolgov delati. Zmirom bo boljši gospodar tisti, ki neče novih dolgov delati, ampak skuša še stare počasi plačevati, in vse svoje moči napne, da se dolga obvaruje. Tako dela tudi sedanja vlada. Ker pa direktnih davkov ni mogla povišati, naložila je carino na kavo in petrolej. Tudi bo predložila postavo o dohodninskem davku; tudi borzni davek je že v pretresu. Na tak način bo vlada skušala primanjklje odpraviti.

Se ve da je bridko, davke plačevati, pa tega ljudje ne pomislijo, da jo še bolj britko, nove dolgove delati, in vsako leto plačevati više obresti od dolgov. Ustavoverne vlade so vsako leto po 50 milijonov na posodo vzele; za toliko se je vsako leto dolg pomnožil, in od teh 50 milijonov je bilo treba najmanj 3 milijone obresti plačati, toraj so se državni stroški vsako leto pomnožili za tri milijone, kateri so padli judom v žrelo, ne da bi kaki krščanski duši najmanjšo hasen donesli. Naj bi le vsak premislil, kaj se to pravi, dolg na dolg delati in v sužnjost bankirjev čedalje bolj globoko pogrezati se, potem bo sedanji vladi prav dal, da se novih dolgov boji. Bolje je, da nekaj let bolj trdo živimo in težke bremena nosimo, samo da se znebimo strašnega primanjkljeja, kterege se le bogati bankirji veselje, ker svoj denar državi za visoke obresti usilijo in si jo tako sužnjo naredé, ker jim mora leto za letom plačevati, da lahko brez truda razkošno živé, revni državljani pa morajo v potu svojega

obraza delati, samo da judom obresti od državnega dolga plačajo.

Le to pomislimo! Za obresti od dolga plačamo na leto 130 milijonov, za vse vojake in trdojave in kar spleh brambo zadeva, pa le 100 milijonov. Toraj nas vsi vojaki toliko ne stanejo, ko samo obresti državnega dolga. Kako bi te obresti še le narastle, ko bi se vsako leto nov dolg naredil!

Upitje liberalcev je čisto licemersko. Ko bi oni vladali, bi morali tudi ali dolgove delati, ali pa državne dohodke povišati. Faktično so tudi za časa svoje vlade vedno davke poviševali, pa vendar niso mogli shajati, ter so vedno nove dolgove delali. Hoteli so povišati grunt davek, pa jim ni obveljalo, ker je druga vlada stvar v roke dobila. Tudi hišni davek bi bili upeljali še v večji meri, ko sedanja vlada, katera razvidi, da so direktni davki tako že previsoki, zato si hoče pomagati s colnino na tuje pridelke, katerih mi toliko ne občutimo ker nihče ni primoran kave piti, pa tudi ne petroleja žgati, saj po dnevi solnce sveti, noč je pa za spanje.

Prizadevanje vlade, znebiti se primanjkljeja in obvarovati novih dolgov, je toraj vse hvale vredno, če tudi nas nekoliko boli; pa bomo potem toliko bolj veseli, kadar enkrat slišimo iz ministerske klopi: „Državno gospodarstvo je v redu, mi nimamo primanjkljeja, ampak smo še toliko in toliko milijonov prihranili.“ Potem pride čas, da se bodo davki zopet znižati zamogli.

Politični pregled.

V Ljubljani 1. marca

Odkar so naši vojaki zasedli **trdnjavo Ledence**, se zunaj malih prask ni zgodilo

Kotorsko ustje ali Boka.

Po jugoslovanskih svedokih, priobčil

August B—c.

(Konec)

L. 1806 zasedejo Kotor i celo Boko Rusi i tu gospodujejo do l. 1807; na to odstopijo Francozom. L. 1813 zahtevajo Črnogorci Kotor i ga jamejo obsedati i nanj streljati. Po obsadi trpečej več mesecev so Francozi primorani l. 1814 predati ga v roke Angležem; koji na to izreče Kotor Črnogorcem.

Oni ga so brabro branili proti Avstrijancem. Ko general avstrijski Milutinović zasede Boko, l. 1814. prodere i on v mesto Kotor.

Drugi zgodovinsko imeniten kraj v Kotorskej je Rižanj, selo na istočnem kotu isto imenega, visokimi gorami okroženega zatona; oddaljeno od Kotora 2. milje. Ima do 1100 stanov. Ki se većinom žive trgovinstvom. Nekoliko dalje od Sela se vidijo stare podrtine nekega mesta, s kojeja se lep razgled odpira na rižanjski zaton.

Rižanj je prav staro mesto. Uže Grkom je bilo poznato i za njimi Rimljanom *Rižor*; Rhizinicam. V starem veku je bilo glavno mesto celega ustja, ali zaliva, ki se po njem zove rizanjski zaliv. V starigrad Rižanj je pribegla kraljica Tevta, po Rimcih premagana l. 229 pred. J. K.; tu ž njimi skiene mir. Za ilirskega kralja Genthija se dado Rišujani sami Rimcem; zato zadobé posebne pravice i za pretorja Anicija so proglašeni svobodnim i prostim vsakega davka. Kasneje so zgubili to predpravico i Rižanj postane rimska naselbina; katere stanovniki so se obvajali v tribus Sergia. Pravljica pravi, da je stari Rižanj po potresu propal v morje, i še sedaj se v obče trdi, da je videti dokaj zidin, ko morska oseka nastane. V polovici X. stol. se spominja Rižanj v vlasti Travunjske kneževine. V drugej polovici XIV. stol. pripade s Trebinjem i ostalimi mesti kneževine Travunjske kraljevini Bosni. L. 1451 kralj Bosni Št. Tomaš sklepajoč zvezo se Dubrovničani napram hrcegu Št. Vukčiču podelšistim dubrov. z drugimi mesti i Rižanj. L. 1539, ko so Turci nasko-

kom uzeli Ercegnovi, predade se jim i Rižanj brezi kakovega odpora.

L. 1648. ga dobe Mletčani, mu poderejo vse vtrdbe, ali kesneje sklepajoči mir ga morajo Turkom vratiti.

Tekom l. 1687 so Ben. dobili Ercegnovš, i dospe jim v roke i tudi Rižanj i sedaj trajno do propada Bnetek. Rišujani so se pokazovali, kakor vselej, največji sovražniki Turkom; tako, da je nastala poslovica: „Da nije Rišnjana i Krivošijana, sva bi Boka plačala Turčinu baradž glavnicu“.

L. 590 se spominja Rižanj, ko sedež krščanski biskupiji „Sebastianus episcopus, Rhiziniensis“, kesneje o takovej ni več najti sledú.

Treče mesto v Boki zgodovinsko važno je Ercegnovi, ali Novi. Maleno mesto na severnej obali kotarskega zaliva, ob ustju zatona imenom Topla; i na obronku do 60 metrov visokega brega. Mestice je po starem načinu zidovi i kulami okroženo. Jedna kula, koja slonšna pečini ob morju ga brani od morske strani; a druga na severju od kopne. Samo mesto je zeló malo, ima do 600 prebivalcev.

nič zanimivega na bojišču. Vsi vpehani in lačni so bili naši vojaki primahali v trdnjavo, pa vstajniki so jim bili nehoté priskrbeli kosilo. Ravno so bili skuhali svojo menažo, ko so bili nenadoma napadeni od naših; še toliko časa niso imeli, da bi bili povžili menažo, ampak vse so popustili in naglo zbežali. Tedaj so se naši vojaki mirno in veselo vsedli h kosilu, ki so ga jim bili sovražniki pripravili in ki je obstalo iz mesa in krompirja.

Iz **Zadra** se poroča, da so bili v noči 21. febr. Krivošijani napadli naše vojake; Krivošijanov je bilo 30 umorjenih, na naši strani je ostal 1 mož mrtev in trije so bili hudo ranjeni. Krivošijani si prizadevajo s krikom in vrišem pozornost naše vojne na napačno stran obrniti, kjer se sovražnik v resnici ne znajde;

bi potem našo armado v brlogih in na strmih potih napadli. Toda ta zvijačnost se jim dozda še ni posrečila. — Slabe pota, pomanjkanje tovarne in tak h steza vajene živine, pri katerih naši konji prekmalo opešajo, poprejšnji nudi mraz, kterege je bilo 16 do 18 stopinj in sedanjo deževno vreme in sneg močno ovirajo naglo in vspešno delovanje naše vojn.

Neki dunajski časnik „Parlamentär“ piše, da se tudi **montura** in oboroženje naše vojne ne prilega tistim krajem, n. pr. ogerske hlače in čevlje in težki tornistri. Siva uniforma naših lovcev se popolnoma prilega oudotnim pečinam sive barve; nasproti pa sovražnik zapazi že od daleč naše pešce (infanterijo) v temno-plavih hlačah. Posebno pa ovadijo sovražniku kositarne menažne skledice, ki so zadej na tornistru obešene in se na solncu bleketajo, pričujočnost naših vojakov. Toraj je res primerno, če bodo, kakor pravijo, dali tiste posode črno pobarvati.

Vnanje države.

Ako beremo nemške časnike, se zdi, da se najdemo na pragu **vojske Avstrije z Rusijo**. Toda temu ni tako. Noben ruski časnik, piše neki dopisnik iz Petrograda, se ni izrazil, da želi Rusija zaradi bosno-hercegovinskih zadev pričeti vojsko zoper Avstrijo. Ruski car je sam rekel, da je Skobelev izvrstni general, pa slab politikar in da ne vzame odgovornosti ne on, ne vlada njegova zavoljo govora v Parizu, na kterege se nemški časniki opirajo. Tudi je prazno, kar kvasijo nemški

časniki: da želi Rusija podpirati vstajnike zoper Avstrijo, ali da boče avstrijski okupaciji storiti konec in zabraniti združenje Bosne in Hercegovine z Avstrijo. Vse te vprašanja želi Rusija po diplomatski poti vzajemno z drugimi vladami in ne z mečem poravnati. Ruski časniki oporekajo očitjanje: da so dali ruski agitatorji vzrok k nemiru na jugu. Ako pa nekateri ruski časniki zares niso zbirčni v izrazih, je treba od druge strani pomisliti, kako očitno tudi nemški in madjarski časniki zašavljaajo zoper Rusijo. Sicer bo prihodnost pokazala, koliko je resničnega ali lažjivega na starem pregovoru, ki pravi: „Graeca fides, nulla fides,“ t. j. grški besedi, grškemu zagotavljenju se ne sme verjeti.

Izvirni dopisi.

S Primorskega, 22. febr. Odgovor dopisniku v „Soči“ od „Kranjske meje“, št. 7.: (Konec.)

Glavno pravilo se v pedagogiki glasi: Pedagogika ne pozna skokov in tudi jih ne sme poznati; od stopnje do stopnje naprej. Kako se zopet v ti točki na pripravnicaah za učitelje greši? Vse mora iti v galop! Popolnoma imate torej prav, g. Primorec, ako pišete: Bog daj norcem pamet t. j. tistim, kateri hočejo z „visokim“ naravoslovjem, z „visokim“ zemljepisjem, z „visokim“ prirodopisjem, z „visokim“ zvezdoslovjem, z „visoko“ zgodovino, kateri hočejo z risanjem in s telovadbo uboge otroke martrati. Učeniki in otroci so — ubogi mučeniki; uspeh pa je babilonskaja zmešnjava. Res! šola ni več, skoro bi rekel, učilnica, temveč je prava mučilnica. In šolska berila! Ne prijaajo li nekatera berila bolj za latinske in za realne šole, kakor pa za ljudske? Da! nahajajo se v berilih na pr.: pesni, katere so ugodne bolj za tretjo in četrto latinsko, ali še več, kakor pa za ljudske šole. Take pesni niso tiskane po mojem mnenju zavoljo otrok, temveč tiskane so za to, ker se je hotel urednik dotične knjige s tem svojim višim prikupiti. Resnično take pesni zamore človek še le takrat razumeti, ko je začel saj „lojtre“ nositi in romane brati, Po vsi pravici našteva zdrava pedagogika sledeče pogreške novošegne „didaktike“, namreč: 1. Velika napaka je ta,

da se potratí največ časa s postranskimi predmeti v moderni šoli, namesto s poglavitnimi predmeti; 2. V novi šoli ne delajo, kakor uže rečeno, nobenega razločka med kmetovskimi otroci in med meščanskimi; 3. Otroke preobložujejo z mnogoštevilnimi predmeti (Stöckl-Päl. §. 54, II, čd. a, b, c, p. 262). Največa napaka v moralnem obziru pa je, kakor tudi uže rečeno, da ni šola na verski podlagi zidana, da nima katehet glasu v kapiteljnu v šolskih zadevah; on je tako rekoč ta peto kolo pri šoli, (kristjansko-ped. list na Dunaju izh. št. 4., str. 49. teč. 5.) In vendar jaz tukaj le slovesno trdim sledeče in sicer na podlagi zdrave pedagogike, rekoč: Kdor ni bral sv. pisma: stare in nove zaveze, ta ne more biti pravi pedagog. (Stöckl-Päl. §. 57. A, b. op. 1.) In vendar se katehet tako prezira! —

Verujte mi, g. Primorec! da sem bil prej v resnici nekoliko bolan; ali, ko sem prečital Vaš dopis, verujte mi, da sem kar naenkrat ozdravel. Hvala Vam! Bog potrdi moje zdravje! Istina, čuden lek imate! Ako bi imel jaz pravico, dal bi Vam kar naravnost diplom za zdravnika. In kateri so tisti, kateri hočejo visoko naravoslovje in vse visoko mogoče še obdržati? Ali niso ti „nekateri“ novošegni učitelji? posebno ako dostavimo še to, da hočejo ti še vsako pozitivno vero iz šol izbacniti, kakor zbor učiteljev v Celovcu. Ali ne veste, g. Primorec! kako se je fantazirovalo in kako se še zmerom fantaziruje? „Učenost“! „učenost“ sama bode religijo nadomestovala. In opiraje se na te pogubonosne fantazije so napovedale liberalne vlade boj sv. kat. cerkvi, ustanovivše novošegne ali liberalne šole (Müller, th. M. I. §. 8, D, 8.) In nekateri liberalni učitelji, prenapojeni teh načel, so hoteli kar znoretí od prevelike prostosti, trobivši v enak rog kakor liberalne vlade in domišljavši si Boga in bogoslužnost „ovreči“. Le berite, g. Primorec! Stöckl-Päl., str. 34, §. 6, n. 4, le berite druge knjige kakor tudi imenitno knjižico: Framassoni, spisano od mons. de Segurja; krist. ped. list na Dunaju izhajajoč, teč. 5., št. 1, str. 2.; Vaterland itd.; le berite, kaj so delali novošegni učitelji v Milanu, kaj v Belgiji, kaj na Francoskem itd. Bodete li držali žnjimi, trobivši žnjimi v enak rog, posebno, ako ste . . . ? Dragi moj! saj ni dosti časa od tega, da bi morda ne vedeli, kaj so govorili, kaj so pisali, kaj so delali nekateri novošegni učitelji, ko so bile dane nove postave: kaj so delali zoper sv. kat. cerkev, zoper duhovne po krčmah, po cestah, po družbah in zoper verske resnice. Oho! kdo se tega še ne spominja? Kam bi prišel, ako bi jih hotel naštevati! Thier jih je seštel. In to je bilo še največ, da so bili tudi na Primorskem taki skoro bolj čislani in hvaljeni kakor drugi. Vem sicer, da se hočejo ti, mogoče vsi, tako oprati, kakor da bi ne bili nikdar kaj takega zoper sv. cerkev uganjali in ako ne po znotranjosti, saj po zunanosti, toda s tem ne morejo nikdar reči, da niso.

Res je zopet, kar Vi pišete, da se nahaja namreč v vseh stanovih ljulika in pšenica, ali vendar se v našem stanu „ljulika“ večkrat kaznuje z različnimi kaznimi. Kam bi prišli, ako bi pustili zopet obojno brezobzirno rasti do žetve? Hočem reči: ali ne smemo drug drugemu medsobojni „nepostavnostij“ očitati? In kdo je dal temu povod? kdo je ogenj zakuril? Kar se tiče epiteta „novošegni“, ga nisem jaz dal učiteljem, temveč dal ga je nadzornik sam, kakor mi je to pravil neki mlad učitelj in to brž ko ne v zaničevanje starošegnih učiteljev. No! ako me pa hočete pre-

Grad Ercegnovi povzdigne l. 1382 bosanski št. Tvrdko potim, ko je on meje svoje države raztegnil bil do Boke. Tádaaj mestice se je zvalo samo Novi.

Tvrdko je nameraval Novi pozdvigniti trgovskim in skladiščem novih solin, ki je on tam vredil.

Temu so se protivili Dubrovničani svoji siloj, i so nastojali pri samem Tvrdku i pri ogrsko-hrvatskeji kraljici Mariji, da se osobito v mestu „soli prodavanje“ odstavi; ker se to protiví pravicam Dubrovničanov.

V XV. stol. pade Novi pod hrcega št. Vukčića, ki ga polepša. I po njem se nazove Ercegnovi.

L. 1538 zakotvi se pod mestom zedinjena mornarica krščanska pod poveljništvom kneza Melfyskega, beneškim admiralom Vincencom Capellom i španskim generalnim kapetanom Ferdinand Gonzagom, ovi dobe mesto naskokom; zarobe v njim do 1700 Turkov, i zaplenijo de 70.000 lir vrednosti. Osobito v tej borbi so se junakom skazali Španci, ki pod poveljem Franc Sarmientom osvoje grad. L. 1539 se prikažejo pod Ercegnovi trije turški namestniki, 6 topovi.

Ali uže preje, nego so zamogli jeden sam top izpaliti, privale Španci iz tvrdojav, vzešši Turkom topove jih zapode v beg. Ta nezgoda da povod, da Kosrev paša se vojsko broječo do 60.000 vojnikaov pride pod Ercegnovi; a po morju dojadra pod mesto Hajredin Barbarossa se 150 brodovi.

Prednja straža, te močne flote, broječa 27 brodov je uže 13. julija méseca dospelo pod mestno utvrdbo; ali uže naslednji dan vsled navala na njo od strani Špancev zgubi 400 vojakov. Barbarossa dade izkrcati 80 topov, i v tritednej obkoli mesta izstrelí na-nj 10.000 krogelj.

Početkom XV. stol. prevlada zopet staro ime Budva i se mestice nahaja nekaj časa pod vrhovništvom velikega vojvode busanskega Sandalja Hranica. L. 1420 spade pod Benetke i ostane do l. 1797. L. 1465 so Genetčani podelili Budoš posebno upravo i jej potrdé stare pravice.

L. 1569., 1571., 1687., je trpela mnogo nasilja od Turkov; a l. 1667 razdene jak potres vse utvrdbé.

zirati, pozivljaje tudi druge, naj me prezirajo, štel si bom še v največo čast, kličeč s kraljem Davidom rekoč: Bonum mihi, quia humiliasti me! Zraven tega morali bi pa vendar tudi pripoznati, da ni lepo, ako se vse prezira, karkoli je bilo v stari šoli. Pametno bi bilo, ako bi se govorilo dobro o tem, kar je bilo dobrega, in ako bi se opustilo to, kar je bilo napučenega. Da je bila stara šola pomanjkljiva, kdo Vam kaj takega taji?! Prašam: Koliko se je pa za staro šolo potrosilo?

Zdaj Vam pa moram, g. Primorec! še en vzrok povedati, zakaj da to pišem. Glejte! tudi jaz sem moral okusiti strup liberalnih načel po srednjih šolah. Koliko pa sem zaradi tega pretrpel, predno sem se znebil onih načel, tega mi ni mogoče Vam popisati. Res porečete: to se Vam je godilo na srednjih šolah; ali jaz Vam dostavim: To je in bode še hujše, ako se loti uže z malimi otroci na podlagi zidati, na podlagi, po kateri smejo tudi judje kat. otroke podučevati. Ne veste li morda, koliko je judov učiteljev na Českem in na Avstrijskem? Sčasom pošljejo morda tudi Vam na „Kranjsko mejo“ kaknega juda za šolo. Rad bi Vam povedal še en izgled iz Gorice, kateri nam jasno priča, kakšen prepir da rodi brezverska šola med otroci različnih ver in dosledno kakšen indiferentizem, toda bil bi predlog v svoji nalogi. Zato samo še par stavkov. Puttkammer pravi: Kristijanski značaj ljudske šole je podlaga kulturnega življenja, brezverka šola dela prepir med verami. Stari Viljem pravi: Jaz se ne bojim toliko surovega ljudstva, temveč bojim se brezverskih in nesramnih modrijanov. Sicer pa, g. Primorec! preberite še enkrat govor barona Dipavlija, to Vas prav lepo prosim. Tudi nočemo mi drugi, da bi nam čevlje „pucali“, kajti prepričani smo, da tisti, kateri uči, mora biti spoštovan; ako pa čevlje puca, zgubi spoštovanje. „Oho! tukaj smo pri kraju“, bi vskliknil, g. Primorec! toda prašam ga: Zakaj je šola? ali znajo prej otroci brati in pisati? Kako pa je dolžna šola učiti brati in pisati, tako je dolžna tudi otroke k moralnosti izobraževati, dal še celo tako, da so dolžni otroci stariše zavrniti, ako bi jih ti k slabemu naganjali. Ali to je in bode le takrat mogoče, ako bodete učitelj in duhoven, duhoven in učitelj skupno delovala v šoli, v cerkvi, da tudi zunaj šole in zunaj cerkve.

Zato ponovim in trdim: Šola mora biti na konfesionalni podlagi zidana in duhoven in učitelj morata složno delati pri odgojevanju otrok; ali složno delati je in bode mogoče, ako se postavi šola na versko podlago. (Krist. ped. list. št. 2. str. 23., teč. 5.) Opiraje se na to bi jaz kakor Vi prosil, naj pač mislijo državni poslanci na pravi prevstroj ljudske šole.

Učitelja, naj bode uže starošegen ali novošegen, bodem znal zmerom spoštovati, da se drži le postavne poti; učitelja pa, kateri je vnet tudi za konfesionalno šolo, ga bodem znal še više ceniti, ker bode kazal nekakšno našega največjega pedagoga, Jezusa Kristusa.

Evo Vam moj program! To sem odgovoril Vam, g. Primorec, in kar je več, pa drugim „znabitnim“. Vsega tega pa nisem pisal, da bi se med seboj prepirali, temveč da bi narodu koristili. Ker je pa stan učiteljski — stan mučeniški, zakaj nečete, da bi Vam breme olajšali? Spokorimo se v tem ugodnem času in odpustimo si drug drugemu. Z Bogom!

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 1. marca.

Državni zbor obravnava finančni budget, naučni je preskočen, ker je Conrad bolan. Za Bohinjsko cerkev je med poslanci nabranih do zdaj okoli 300 goldinarjev.

Domače novice.

V Ljubljani, 2. marca.

(Za novo cerkev Jezusovega presv. Srca) čvrsto napredujejo priprave k nadaljnjemu zidanju. Celo zimo je dan za dnevom delalo po 12 do 14 kamnosekov, katerim se je vsako soboto izplačalo po 90 do 100 gl. zaslužka. Lansko jesen je ravno pomanjkanje rezanega kamnja zadržavalo naglo zidanje, kar se posihmal ne bo več pripetilo, ker so zdaj z ujim obilno preskrbljeni. Samo to se je bati, da ne bi nastopil drugi zadržek, kakor zdaj skoraj povsod težijo pomanjkanja vode, ker so se studenci posušili. Da bi se le tudi ne posušili studenci dohodkov, ker stroški so neznansko veliki, kakor se že iz zgoraj rečenega lahko vidi; koliki pa še bodo, kadar začnejo na spomlad razni delalci v trumah prihajati? Ker nam prihaja ves blagor iz naj svetjšega Srca, je želeti, da bi se mu tudi v beli Ljubljani dostojin hram postavil.

(O Bleiweisovih slikah). Gosp. trgovec P. Kajzelj nas prosi objaviti, da je udova pl. Bleiweis Trsteniška kupila original njegove po slikarju Frankeju izdelane slike, ne pa original one slike, ki jo je pustil narediti g. Kolman, kakor napačno poroča „Slov. Narod“. Frankejeva slika, ki jo prodaja g. Kajzelj, predstavlja nam Bleiweisa, kakoršen je bil o njegovi sedemdesetletnici. V kratkem bodo gotovi odtisi obeh slik, potem si bo že vsak lahko zbral, ktera mu bo bolj po godu. Ker pa hvaležni Slovenci gotovo ne bodo tako hitro pozabili očeta Bleiweisa, upamo za trdno, da bosta oba trgovca svoje slike prodala in da nobenega ne bo zadela prevelika zguba. Opomniti je namreč, da te slike stanejo velik denar, in da bi bilo žalostno, ko bi morala domoljubna trgovca zavolj naše mlačnosti veliko zgubo trpeti.

(Žensko podporno društvo za ranjene vojake) je imelo 27. sveč. občni zbor. Lansko leto se je bolnim in pa invalidnim vojakom razdelilo 636 gl. podpore. Društvo ima 16.000 gl. v premoženju.

(Radodarnost kranjske hranilnice.) Lansko leto je hranilnica razdelila za dobrotne namene 15.620 gl. Poleg tega je 4377 zastavljenih reči zastoj nazaj dala. „Za muzej „rudolfinje“ pa se je zavezala dati 100.000 gl. Med obdarovanimi vidimo: filharmonično društvo z 800 gl., glasbeno matico 50 gl., nemško gledališče 350 gl., čitalnico za obleko revnih otrok 200, dijake raznih šol in šolske društva, bolnišnice, požarne brambe, Vincencijeve družbe, cerkev presv. Srca Jezusovega (1000 gl.), podporo za nakup Urbasove hiše (3000 gl.) itd.

(Josip Krieger †) znani, priljubljeni predelovalec „sokola“ je v cvetu svoje mladosti po dolgi bolezni včeraj umrl. Pogreb bo jutri 3. marca ob 3 uri popoldne. Pričakovati je obilne udeležbe. Krieger je bil v svojih zdravih dneh pravi Herkules v telesni moči, in se mu je vsak čudil, kadar je delal svoje vaje. Bil je dobrih staršev sin in obče priljubljen. Prehladil se je, in po njem je bilo. Tako lahna sapica najjačjega junaka umori.

Razglas.

Odbor Matice Slovenske je sklenil, da je letos z nova pogajati se o tiskanji društvenih

knjig, in da delo dobode tista tiskarna, ki stavi najugodnejše pogoje.

Ponudbe — bodi si samo za 1882. leto, ali pa na več let zaporedoma — se morajo izročiti društvenemu prvosedstvu v zapečatenih pismih z napisom „Ponudba o tiskanji Matičinih knjig“ vsaj

do 15. dne prihodnjega meseca marca.

Na kasnejše ponudbe se odbor ne bode oziral.

Tiskarna se mora zavezati, da bode vse Matičine knjige stavila z lepimi, novimi, neobrabljenimi črkami in prvo korekturo preskrbela sama. Knjig za družabnike se bode zdaj tiskalo po 1500 iztisov, število družih knjig se bode odločalo v posameznem slučaju. Zato je v ponudbah izračunati cena tiskane pôle za 500 do 2000 iztisov (od 100 do 100 več) in sicer papir za-se, stavljenje in tiskanje pa za-se; isto tako gledé zavrtkov.

Od vsake vrste papirja mora ponudbi priložena biti ena pôla za izgled.

Kdor želi pojasniti o kaki stvari se oglaš v društveni pisarni na Bregu šte. 8 med 10. in 12. uro dopoldne.

Pisma s ponudbami se bodo odpečatala 16. marca v pričo gospodarskega odseka Matičinega.

Odbor Matice Slovenske

v Ljubljani 27. februarja 1882.

Grasselli,
prvosednikov namestnik.

Razne reči.

— Družba sv. Mohora. Po sklepu družbinega odbora so udom namenjene sledeče bukve: 1. „Življenje blažene Device Marije in njenega ženina sv. Jožefa“. Spisuje Janez Volčič, župnik v Št. Marjeti na Dolenjskem. Knjiga bode izhajala v snopičih in po tistej osnovi, kakor je prejšnja leta izhajalo: „Kristusovo življenje in smrt“, katero knjigo ljudstvo še vedno najrajše prebira. Prvi snopič obsega: A. Marija Devica. I. O njenem čaštanju. II. Lepota sv. Marije. III. Mati Božja in preroki, svetopisemske podobe blažene Device. IV. Nekatere žene stare zaveze — predpodebe Device Marije. V. Marija brez madeža spočeta. VI. Marija rojena. VII. Marija v tempelju. VIII. Marija sirota. Knjiga se ravno tiska z novimi večimi črkami, berilo razjasnuje nad 30 primernih podob. 2. „Križana usmiljenost“ ali Življenje sv. Elizabete, po slovečej nemški knjigi dr. Albana Stolca, poslovenil P. Krisogon Majar. Petnajst podob lepša to knjigo. 3. Občna zgodovina“. Spisuje Josip Staré, ravnatelj gimnazije v Belovaru. IX. snopič bode končal zgodovino Slovanov v srednjem veku in pričel pripovedovati dogodbe novega časa na pr.: o raznih iznajdbah, o usajdeni Ameriki, o Lutrovem cerkovnem razdoru itd. 4. Naše škodljive živali“, v podobi in besedi. Spisal Fr. Erjavec. III. snopič opisuje živali, ki vinogradom in gozdom škodujejo. Poduk razjasnuje podobe. 5. „Slovenske Večernice“, 37. zvezek bode donesal podučljive povesti: „Loterijo je pustil“, „Črna šola“; zanimiv zgodovinski spis: „Irci“; poduk o pravnih razmerah med sosedi; krajši razprave o gospodarskih rečeh, o domačih zdravilih, izbrane pesmi najboljših naših pesnikov, šopek kratkočasnic in drugo narodno blago. 6. „Koledar družbe sv. Mohora za leto 1883“, z imenikom vseh udov. „Pogled po svetu“ bode družbenike seznanil z narvažnišimi dogodbami, ki jih je v minulemu letu doživel stari in novi svet in vrstilo se bode različno berilo v poduk in za kratek čas. Knjige se

tiskajo v 26—27.000 iztisih. Slovenci oglašite se tedaj v pravem času in v prav obilni množini, da število udov ne bode nikjer zastalo, ampak povsodi naraščalo. Razvitek in napredek družbe je ob enem Vaš napredek, Vaš dobiček, Vaša čast in slava!

— Katol. politično društvo na zgornjem Avstrijskem šteje čez 30.000 udov. Njegovo koristno delovanje so tamešnji mil. škof Rudigier očitno in sicer v postnem pastirskem listu pohvalili. Bi li ne bilo potrebno tudi pri nas tako društvo? Da; dela bi se mu ne manjkalo in vendar!

— Tržaška škofija šteje 312.300 duš (katoličanov) in le 224 dušnih pastirjev, tako da pride na enega počez 1400 duš oskrbovati, kar je je poprek že jako veliko: „Žetev je sicer obilna, pa delalcev malo.“ Poleg dušnih pastirjev ima škofija še mnogo katehetov, vojaških duhovnov, po raznih službah umesteni in penzionistov, tako da je vseh skupaj 305 duhovnov. Med temi je pa nad tretjino, namreč 119 Kranjcev. Žalibog, da jih naša škofija ne more več oddajati, ker že nekaj let sama mnogo pomanjkanja trpi.

— Tatvina. Kneginja v Madridu, soproga Don Karlos-a je bila poslala sv. Očetu v dar škatljo, v kateri je bil prelep mašni plajšč od nje lastnoročno vezan in okinčan. Škatlja je tudi zares došla v vatican; pa ko jo odprejo, jo najdejo s cunjami napolnjeno, kajti mašni plajšč je bil v kratkem potovanju po železnici iz poštne postaje v Viareggi do Rima ukraden. Tatvina je bila sicer naznanjena sodnijski oblastni in vodstvu železnic, pa od kazule ni in menda ne bo ne duha ne sluha. Tako tatvine so že nekaj časa pogostne na železnicah. Značiti se temu ni ravno čuditi, ker latinski pregovor pravi: „Ad regis exempla totus componitur orbis“, po zgledu kralja se ves svet ravna, t. j. se ravna po njegovi podložni. Laška vlada je ugrabila države drugih vladarjev, je oropala samostane, je vzela papežu vse njegove dežele. Brez vtisa to gotovo ni — izgledi vlečejo — toraj posnemaj izgled vlade tudi podložniki kradejo papežu mašne plajšče in cerkvam in drugim premoženje.

Ravno zdaj se vrši sodnijska obravnava v Vidmu (Udine) zaradi ukradenih biserov in drugih dragocenost kneginje Meternichove. Imela jih je v mali škatljici, zaprte v drugi potni skrinji. Do vagona, kjer se reči potnikov shranjujejo, ni imel nikdo vhoda, kakor nadkonduktê Veronese in konduktêr Cambiola. Od Pontebe do Milane sta imela časa dovolj tatvino izvršiti. Tatvina je toliko bolj pozora vredna, ker ni bila po dolgoprstnih navadnih vitezih, ampak po vradnikih izvršena.

— Na Francozskem manjka po razrušenju samostanov in dub. družb 1400 učiteljev. Sicer so si liberalci na vse mogočne viže prizadevali pomanjkanju zaprečiti, so tudi jako srednje, da, tudi slabe moči radi sprejemali ter nastavljali, pa pomanjkanje se ni dalo odstraniti. Kar je pa vendar preveč očitno, je zagrizeno sovraštvo do redovnikov. Tistih, kateri so iz reda se ločili po cerkvenih zapovedih in vodilih, niso nikoli sprejeli, če ravno so se sami ponujali ter za službe prosili in vse preskušnje in spričala zmožnosti imeli; drugič pa, ki so bili zaradi slabega, pohujšljivega življenja iz družbe izbrisani ter jo kaznovani zapustiti mogli, so bili vselej sprejeti ter imajo mnogo služb v svoji oblasti. Očitnejše se peklensko sovraštvo do sv. Cerkve ne more kazati. Je pa li mar le v Franciji tako? Žalostno sicer, pa bi Bog hotel! Poglejmo pa v Belgijo, Italijo, Nemčijo in če drago, še kam

drugam — najdi bomo enake prizore. Kaj pak — enako drevo (liberalizem) rodi enaki rod.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 76 kr.; — reč 7 gl. — kr.; — ječmen 5 gld. 50 kr.; — oves 3 gld. 60 kr.; — ajda 5 gl 40 kr.; — proso 5 gl. 86 kr.; — koruza 6 gld. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld 30 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. 50 kr. — masla kilo gram — gld. 80 kr.; — mast 80 kr.; — špeh frišen 60 kr.; špeh prekajen 80 kr.; jajce po 2 kr.; mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 48 kr.; — teletnine 60 kr.; — svinjsko meso 56 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gld. 86 kr. slama 1 gld. 96 kr.

P. n. delničarjem prve občne zavarovalne banke „SLOVENIJE“ v likvidaciji v Ljubljani.

Odbor Slovenije hoče v kratkem sklicati občni zbor p. n. delničarjev zaradi končanja likvidacijnega posla.

Vsled §. 17 bankinih pravil sme občni zbor le v takih predlogih veljavno sklepati, kateri so se 30 dni pre občnim zborom v dotični program sprejeli in objavili.

Ker pak isti paragraf bankinih pravil ob enem veleva, da se morajo zapisovati v program tudi oni nasveti, ki so jih delničarji opravičnemu svetu vsaj 14 dni pred občnim zborom izročili, torej osmeljuje se likvidacijni odbor vse p. n. delničarje najljubneje povabiti, njihove le sem spadajoče želje podpisane odboru najdalje do **15. marca 1882 l.** pismeno naznanje dati.

Likvidacijni odbor prve občne zavarovalne banke „Slovenije.“

V Ljubljani 26. februarja 1882 leta.

Organistova služba

pri farnej cerkvi v Vipavi je razpisana. Plače ima na leto organist 300 gld. za stanovanje pa dobi 100 gld., tudi nekaj pogrebne štolnine se dobi.

Prosilci naj svoje prošnje s spričevali vred farnemu predstojništvu v Vipavi do 12. marca t. l. predložijo. (2)

Podpisani si usoja p. n. občinstvu ponižno naznanjati, da je

gostilno

Neže Hostnik, vulgo pri „Krištofu“ v Kamniku prevzel. Skrbel boče za izvrstno kuhinjo, kakor tudi dobre vina z najboljši potrežbo; priporoča tudi sobe za prenočevanje (4)

Frane Hrastnik.

Zanesljivega pitanca

ponuja čebelarjem Peter Pavlin v Ternovem pred Konjušnico h. št. 7.

Daje ga na drobno po 30 kr. stari funt celi škaf vkup še kaj cenejše. (1)

Za pogorelec v Nadanjem Selu je nabral g. Regali pri občnem zboru hranilo, in posojilo, društva 26. t. m. 6 gld. 85 kr.

Med najstarejše in najboljše domače zdravila, razširjena po celi Evropi, se štejejo

švedske kapljice.

Posebno se priporočajo zoper take bolezni, ki pridejo iz pokvarjenega želodca ali pa iz prehlajenja. Te kaplje imajo to moč, da naredé dober tek odpravijo hemorojide, črve zlatenico, omotico, okrepčajo slabe živce, in odstranijo krč. Odpravijo se ž njimi tudi debele sline, zaprti vetrovi, glavobol in slabosti v želodcu.

Salvatorjeva lekarna v Zagrebu ima star recept, po katerem se delajo te švedske kapljice, ter se razpošiljajo po celem svetu. Ena flaša velja 50 kr.

Prave švedske kapljice imajo na prodaj: Na Dunaji: **J. Weiss**, lekarna „pri zamorcju, Tuchlauben 17; **J. Herabry**, lekar, Neubau, Kaiserstrasse 90; v Zagrebu: **S. Mitlbach**, Salvatorjeva lekarna. (1)

Telegrafske denarne cene 1. marca.

Papirna renta 73.75 — Srebrna renta 75.10 — Zlata renta 91.75 — 1860letno državno posojilo 131.80 Kreditne akcije 293 — — London 120.40 — Ces. kr. oznaki 5.65 — 20-frankov 9.53.

P. n.

Podpisani usoja si Slavnemu občinstvu ponižno obznaniti, da je naročil v svojo in edino zalogo za celo Kranjsko in druge slovanske dežele podobe ranjkega

dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega,

katero bodo po najnovejšem originalu (portreju) gosp. Ivan Franke-ja, c. kr. prof. v Kranji, v oljno-barvenem tisku izgotovljene in uže meseca marca t. l. na svitlo dane.

Podobe bodo 63 ctm. široke a 79 ctm. visoke, in jim je cena brez okvira 4 gold. a. v.

Barok-okvire, dobro pozlačene, najnovejše baže, k tej podobi prodajam po jako nizki ceni, namreč: po 3 gld. 90 kr., 5 gld., 6 gld. 50 kr.; najfinjše po 8 gld. 50 kr. Lesene, umetno izrezljane, po 5 do 10 gld., z lipovim ali lavorikovim perjem okinčani.

Podob naročilo se je le gotovo število in je vsakdo, kdor želi sliko prejeti, prošeno, da se blagovoli prej ko mogoče pri podpisane na taisto naročiti.

Ob enem dovoljujem si priporočati še svojo bogato zalogo raznega steklarskega in v to stroko spadajočega blaga, kakor: stekleno, porcelansko in beloprsteno robo, zrcala, raznovrstne podobe, svetilnice za petrolej, cerkvene svečnike itd. itd. na debelo in drobno. — Tudi sprejemam naročila na vsakovrstna steklarska dela, bodi si v Ljubljani ali zunaj nje, in zagotavljam dobre in vestne ter cene in hitre potrežbe.

V Ljubljani, meseca februarja 1882. l.

Z odličnim spoštovanjem

Peregrin Kajzel,

stari trg štov. 30.